

Asia: VN/14302/2019

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta uudeksi ilmastolaiksi**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Yleisiä huomioita esityksestä**

Helen Oy näkee ilmastolain päivittämisen tarpeellisena EU:n uuden -55% (v. 2050) päästövähennystavoitteen vuoksi. Jotta Suomi saavuttaa hiilineutraalisuuden vuoteen 2035 mennessä ja sen jälkeen hiilenegatiivisuuden, on maakäyttösektori ja hiilensidontamekanismit sisällytettävä lainsäädäntöön. Helen Oy saavuttaa hiilineutraalisuuden vuoteen 2035 mennessä ja näkee ilmastolain uudistuksen tasapainoisena ja monipuolisena lainsäädäntöesityksenä, jossa eri osapuolten vastuut ja velvollisuudet on määritelty pääosin hyvin.

Laki ohjaa tieteeseen perustuvaan lainsäädäntöön, minkä Helen näkee positiivisena kehityksenä. Lainsäädännössä tulee ottaa huomioon kuitenkin taloudellista, ympäristöllistä ja sosiaalista kestävyyttä koskevat seikat. Helen näkee, että uudella ilmastolailla on ohjaava rooli muihin erillislainsäädäntöihin.

Lain tavoitteena on selkeyttää Suomen ilmastopolitiikan suunnittelujärjestelmää, ja lakiesitys onnistuu siinä melko hyvin. Työ- ja elinkeinoministeriön noin kerran vaalikaudessa tekemää Ilmasto- ja energiastrategiaa ja sen roolia suunnittelujärjestelmässä ei kuitenkaan ole kuvattu eikä määritelty. Kyseinen strategia on tehty vuodesta 2001 lähtien noin neljän vuoden välein, joten sen jättäminen pois ilmastolaista on erikoista. Lainsäädännön tulee lähtökohtaisesti toteuttaa yksinkertaista vastuunjakoja eri toimijoiden kesken.

#### **Hiilineutraaliustavoite ja päästövähennystavoitteet (2 §)**

Helen näkee positiivisena selkeiden välitavoitteiden ottamisen mukaan hiilineutraalisuus- ja päästövähennystavoitteiden toteuttamisessa, mitkä selkeyttävät liiketoiminnan suunnittelua. On tärkeää, että teknologiset hiilensidontamenetelmät sisällytetään lainsäädäntöön. Tämä tukee myös teknologianeutraalin lainsäädännön periaatetta.

Päästövähennystavoitteet ovat linjassa Helenin omien tavoitteiden kanssa ja olemme ensimmäinen suomalainen energiayhtiö, joka on sitoutunut Pariisin sopimuksen tavoitteeseen (Science Based Target).

Olisi tärkeää, että kiertotalouden innovaatiot, kuten hiilensidonta- ja varastointimenetelmät sekä yhteiskunnan ja teollisuuden hukkalämpöjen hyödyntäminen, tunnistettaisiin lainsäädännössä, sillä ne lisäävät energiajärjestelmän resurssitehokkuutta.

### **Valtion viranomaisen ja kunnallisen viranomaisen edistämismääräys (5 §)**

Helen Oy näkee kunnallisten viranomaisten edistämismääräyksen positiivisesti. Kunnallisten viranomaisten edistämismääräys koskee ilmastotavoitteita, jolloin käytännön keinot ja toimenpiteet voidaan tehdä kunnan toimintaympäristö huomioiden. Yritysten tekemän ilmastotyön on saatava tapahtua markkinaehtoisesti teknologianeutraalein perustein.

Helen Oy:n toiminta-alue on koko Suomi ja on tärkeää edistää hyvää vuorovaikutusta valtion viranomaisten, kuten ELY-keskusten kanssa.

### **Suunnittelujärjestelmä, erityisesti uusi maankäyttösektorin suunnitelma (7–13 §)**

Helen Oy näkee, että ilmastonmuutos on suurin yksittäinen muutoksen ajuri tulevaisuudessa, mihin sopeutumiseen tarvitaan pitkäjänteistä suunnittelua. Helen Oy näkee tärkeänä, että maankäyttösektorin ilmastosuunnitelmassa (12§) alan toimijat sitoutetaan ilmastonmuutoksen vastaiseen työhön. Kansalaisyhteiskunnan sitouttaminen ilmastomuutosuunnittelutyöhön (13§) toteuttaa lähidemokratian periaatetta, mikä lisää ilmastotyön legitimitettiä.

Hiilineutraalisuuden toteuttamisessa on huomioitava ilmastopäästöjen kompensointin mahdollisuus kansainvälisin pelisääntöin. Näitä yhteisiä sääntöjä olisi hyvä vauhdittaa ja kiirehtiä. Lainsäädäntötyön edetessä hallinnollista taakkaa olisi vältettävä.

Työ- ja elinkeinoministeriön noin kerran vaalikaudessa tekemää Ilmasto- ja energiastrategiaa ja sen roolia suunnittelujärjestelmässä ei kuitenkaan ole kuvattu eikä määritelty. Kyseinen strategia on tehty vuodesta 2001 lähtien noin neljän vuoden välein, joten sen jättäminen pois ilmastolaista on erikoista. Esityksessä on mainittu, että ilmasto- ja energiastrategia ja toimialakohtaiset tiekartat eivät kuulu lain soveltamisalaan, mutta ne ovat oleellinen osa Suomen ilmastopolitiikan

suunnittelua ja toteutusta. Tämä yhteys tulisi kuvata laissa selkeämmin.

### **Ilmastopolitiikan seuranta ja ilmastovuosikertomus (15–18 §)**

Helen Oy näkee, että ilmastopolitiikan seurannan tulee olla johdonmukaista. Lakiesityksessä eri toimialojen tai sektorien toimijoiden roolia ei ole kuvattu, vaikka ilmastopolitiikan seuranta tulisi tehdä yhteistyössä alan toimijoiden kanssa. Ilmastovuosikertomus (18§) on tärkeä ilmastopoliittinen väline, joka tukee lainsäätäjien työtä.

## **Saamelaiskulttuurin edistäminen, saamelainen ilmastoneuvosto (mm. 14 §, 21 §)**

Helen Oy näkee tärkeänä erilaisten sidosryhmien kuulemisen ja kansalaisten yhdenvertaisuuden toteutumisen ilmastolain toimeenpanossa. Ilmastomuutos vaikuttaa vahvasti saamelaisalueisiin ja saamelaisten perinteisten elinkeinojen harjoittamiseen.

## **Suomen ilmastopaneeli (20 §)**

Alan asiantuntijoista koottu Ilmastopaneeli on vakiinnuttanut paikkansa lainsäätäjien työn kirittäjänä. On tärkeää tunnistaa Ilmastopaneeli myös lainsäädännön tasolla, mikä vahvistaa asiantuntijapaneelin asemaa. Helen Oy näkee, että Ilmastopaneelin riippumattomuus on kirjattava lakiin ja nimitettävien asiantuntijajäsenten mahdolliset sidonnaisuudet on tarkastettava.

## **Muutoksenhaku (22 §)**

Ei lausuttavaa.

## **Esityksen vaikutukset**

-

## **Muita huomioita**

-

Koski Miikka  
Helen Oy